

FILOLOGIA POLSKA II STOPIEŃ
WYBRANE ZAGADNIENIA HISTORII LITERATURY POLSKIEJ II
(II rok, semestr 3 zimowy, 30 godzin ćwiczeń)

dr hab. Ewa Bartos, prof. UŚ

Małe formy prozatorskie

Przedmiotem proponowanego kursu będzie uważne czytanie małych form prozatorskich (m.in. Tadeusza Różewicza, Anny Frajlich, Marka Hłaski, Stanisława Lema, Doroty Kotas, Urszuli Honek i wielu innych). Lektura – ukierunkowana na szczegół, detal, społeczno-polityczne uwikłania – stanie się punktem wyjścia do dyskusji nad możliwymi sposobami interpretacji zaproponowanych tekstów.

dr hab. Maciej Tramer, prof. UŚ

„Z własnego prawa bierz nadania” – obrazy rewolucji w literaturze polskiej XX wieku

Rewolucje potrafią zachwycać – uwodzą namiętnością, nadzieją rychłej przemiany i obietnicą radykalnej naprawy świata. Rewolucje potrafią jednak również przerażać wizją nieuchronnego zniszczenia, ruiną dotychczasowych osiągnięć, załamaniem dotychczasowego porządku. Świat pogrążony lub zmierzający w kierunku rewolucji wyzbywa z poczucia bezpieczeństwa i chociaż rozdziela obietnice, jednocześnie nie daje żadnych gwarancji. Andrzej Leder powie, że „Skutkiem rewolucji jest zwykle wyzwolenie potężnej i brutalnej dynamiki w nowym, amorficznym społeczeństwie”. Maria Janion powie jednak, że „Rewolucja, będąc zerwaniem ciągłości historycznej, sama jednak trwa w czasie i nowy czas zapoczątkowuje”. Może warto zatem zaryzykować przesunięcie progu współczesności do zaproponowanego przez Tomasza Burka roku 1905, a następnie przyjrzeć się i prześledzić polską literaturę jako odpowiedź na gwałtowne wydarzenia XX wieku? Wydaje się bowiem, że kontekst gwałtownych przemian społecznych pozwoli dostrzec nieco zlekceważony (być może „prześniony” – jak chce Leder lub „podziemny” za Janion) mechanizm kształtujący nie tylko dwudziestowieczną Polskę, ale również nas dzisiejszych. „Rewolucje są momentami, w których społeczeństwa zapoznają się z istotną swoją strukturą” – tak pisał sto lat temu Stanisław Brzozowski. Zajrzymy w te „momenty”, a idąc tym tropem spróbujemy skonstruować lustro, które pozwoli na krytyczny ogląd i nas samych.

Zapraszam do wyboru, montażu i lektury antologii tekstów rewolucyjnych. Zarówno tych zdeterminowanych nadzieją, jak też tych przerażonych katastrofą.

dr Katarzyna Niesporek-Klanowska

Doświadczenie miejsca. Śląsk w poezji XX wieku

„[...] Śląsk jawił się jako wymarzony teren dziennikarskich penetracji, jako atrakcyjny i egzotyczny temat dla ludzi pióra z głębi kraju”, „Śląsk był modny i funkcjonował nieustannie w świadomości ogólnopolskiej” – pisał w antologii *Z czarnego kraju* Wojciech Janota. Podczas konwersatorium przybliżone zostaną źródła fascynacji śląską przestrzenią, ale też niechęci do niej. „Czarny kraj” jest bowiem inaczej widziany przez twórców w nim urodzonych i zamieszkujących go, inaczej przez autorów przyjeżdżających tutaj i osiedlających się w nim na dłużej – nie tylko poszukujących literackich inspiracji, ale także tych, których z różnych powodów rzucił w te strony los. Podczas zajęć analizie i interpretacji zostanie poddana twórczość autorów kanonicznych, w których pojawiają się tematy śląskie i wiersze/poematy o Śląsku, m.in. Emila Zegadłowicza, Jana Brzękowskiego, Tadeusza Peipera, Juliana Przybosia, Władysława Sebyły, Tadeusza Różewicza, Juliana Kornhausera czy Adama Zagajewskiego. Będziemy przyglądać się także specyficznej dla Śląska ikonografii: hałdom, familokom, kopalni.